

Å (be)gripe begreper

- et FoU prosjekt i 2.studieår

Skriving i lærerutdanninga
Trondheim, 9-10-mai 2011

Mål for prosjektet

- Kortsiktig: Å kunne si noe om elevers faglige ståsted innenfor fagområdene lesing, skriving og matematikk – empirisk og teoretisk
- Langsiktig: Gjøre erfaringer med en viktig del av lærerjobben: Å lytte til hva unger sier, og forstå hva de forstår, er en forutsetning for lærerarbeid.

The art of teaching

- Teaching with the aim of covering the curriculum is easy but to actually teach so that pupils learn is an art. The great teaching art is that of observing and listening (Hawkins, 2000).
- The teachers has to be a student of the pupil's mind (Dewey, 1933).
- The teacher must "understand the child's understanding" (Duckworth, 1987)
- Teachers should listen to and interact with children as learners themselves (Ball, 2000)
- Student teachers should come close to the kids to "hear and listen, to notice and be surprised (Wolf, 2003)

Fem observasjonsdager

- Nærstudier av utvalgte elever innen fagområdene lesing, skriving og matematikk
- Deltakelse i aktiviteter og samtaler med elevene
- Erfaringene drøftes med praksislærere og medstudenter
- Erfaringene skrives ned – også erfaringer fra å være i dialog med elevene

Nærstudie av enkeltelev

- Dialog, samtale
- Observere, lytte
- Samle inn/kopiere elevarbeid
- Målet er å kunne si noe om elevens faglige ståsted (og utvikling) innenfor fagområdene lesing, skriving og matematikk
- Et av fagområdene utdypes nærmere i en fagtekst som vurderes av faglærer i GLSM og praksislærer

Faser i arbeidet

- Tidlig høst: valg av fokuselev
- Høst/tidlig vinter: Nærstudie av elev
- Jan/Feb: Utkast til elevportrett og valg av tema (lesing, skriving eller matematikk)
- Jan/Feb: Obligatorisk skriveseminar
- Fortsatt nærstudie av elev med utgangspunkt i valgt tema
- Vårsemesteret: Arbeid med fagteksten
- Før siste praksisuke: Innlevering av fagteksten

Studentens skriving

- Skrive ned observasjonene av eleven
- og
- Erfaringene/opplevelsene fra observasjonene
 - Logg som del av praksis
-
- Til skriveseminar, et elevportrett
 - Logg etter skriveseminaret
-
- Fagteksten (elevportrett + fordypningsdel)
- et sluttprodukt

Tilbakemelding fra praksislærere

- Kjenner dere igjen fokuseleven i det innledende elevportrettet og i teksten som helhet?
- Har studenten(e) gjort relevante observasjoner? Virker drøftinger og analyser av disse rimelige, med bakgrunn i deres kjennskap til eleven(e)?
- Hvilket utbytte har du som praksislærer av å lese den enkelte students fagtekst?
- Andre momenter, avhengig av kvalitetene og særpreget til den enkelte tekst.

”Ninas” observasjoner av fokuseleven

Eksempel 1: Om avkoding og flyt

Praksislogg (januar):

”Jeg husker fra praksisen i høst at lesingen hans var litt stakkato/ ”hakkete”. Denne gangen ble jeg litt overrasket, han leste med god flyt og ”hakkingen” fra i høst var fraværende”

Fagtekst (april):

- ”I klassen tilhører han den sterkeste lesegruppa sammen med tre andre elever. Hos disse elevene er **avkodingen av de fleste ordene automatisert**, noe som kjennetegner **ortografisk lesing**. Når eleven har kommet såpass langt i sin leseutvikling og slipper å bruke all energi på avkodingen av en tekst, blir **innholdsforståelsen** mer og mer sentral. På grunnlag av dette vil jeg se nærmere på guttens leseforståelse samt leseflyt og leseinteresse.

Eksempel 2: Nina om avkoding og metakognisjon

Praksislogg (januar):

”Han uttalte stort sett ord riktig, men virket usikker når det gjelder forskjellen på ”det” og ”de”.

[Eksempel]

Slik jeg ser det kan det virke som han er usikker på hvilket av ordene som uttales /de/ og hvilket som uttales /di/ derfor bare gjetter han seg til uttalelsen, brukte dem om hverandre.”

Fagtekst (april):

Det overrasket meg at han ikke **korrigerer sine egne feillesinger** på ordene ”de” og ”det”. Dette kan tyde på at han ikke er i stand til å **overvåke sin egen lesing** og oppdage det når han har lest feil. **En annen mulighet** kan være at han oppdager feilene under lesing, men at han ikke ser poenget i å bruke tid på å korrigere seg selv, noe som peker tilbake på at eleven er en underryter.

Praksislærernes læring

Fra praksislærers tilbakemelding til Nina:

”Dine drøftinger, analyser og vurderinger av eleven i tråd med gjeldende teorier synes jeg er god.

Elevportrettet og fagteksten ga meg et godt innblikk i fokuseleven sett med andres øyne, og sammen med dine observasjoner og vurderinger, gir dette meg et godt grunnlag for å bli enda bedre kjent med eleven. Jeg er enig i dine noe overraskende konklusjoner, som for eksempel at kanskje denne ”supereleven” ikke er så glad i å lese likevel!”

Olivers forskningsprosess ...

- **Observasjoner frå lesestasjonen (praksislogg, januar):**

”[Han klarer] fint å lese mange av ordene, deretter hopper han over noen, og så hopper han over linjer. Når han hopper over ord, peker jeg på ordet og ber han lese det for meg. Da trår han velvillig til, men blir så opptatt av å gi meg et svar at det synes som han ikke ser på ordet, men heller slenger ut forslag på hvilke bokstaver ordet består av.
- **Utgangspunkt for hypotese:**

”Dette kan nok være et tegn på at ordavkodingen ikke har kommet langt nok, selv om eleven kjenner de fleste bokstavene og deres fonem.”

→ **Nærstudie av elevens fonemkunnskap**

Bokstavtester, observasjon av lesing, samtaler.

Eleven blander bokstavnavn med fonem: (hår > *hr*, dere > *dre*, besøk > *bsøk*)

→ **Drøfting:**

Fonemkunnskap vs. leseforståelse og leseinteresse, ser avkodingsproblemene i en større sammenheng:

”Vi ser at denne lille begrensingen får store konsekvenser for elevens leseferdigheter. Den viser hvordan de fem dimensjonene i leseutviklingen er knyttet tett sammen og påvirker hverandre.”

→ **Fra konklusjonene:**

”Det er derfor ikke grunn til bekymring rundt denne eleven, men det er interessant å se hvor skoen trykker og hvordan utfordringene i fonembevisstheten bidrar til at de andre dimensjonene i leseutviklingen påvirkes.”

Sentrale erfaringer

Studentenes faglige utvikling:

- Fra beskriving av observasjoner i hverdagsspråk til bruk av fagtermer i relevant sammenheng.
- Fra beskriving av spredte eksempler til teorifunderte forklaringer
- Økt presisjonsgrad
- Fra del til helhet

Studentenes erfaringer...

- Positivt med en gang i uka – tenkeperiode mellom.
- Fint at det er ei uke mellom praksisdagene – gir rom og tid for refleksjoner og forberedelse til neste gang, samt se utvikling hos eleven.
- Jeg synes det var veldig kjekt å ha ”deletime” med felles oppsummering. Det lettet trøkket og klarnet tanken.
- Jeg likte at praksislærere skulle lese fagteksten – det forplikter

Evaluering – Teori og praksis

- Observasjonene i praksis ga meg knagger å henge teorien på.
- ”Tvunget” til å sette oss grundig inn i fagstoff.
- Jeg merker meg at veldig mye kommer an på læreren, og jeg ser det jeg ser ut i fra teorien jeg har lest. Det blir derfor viktig å ha lest.
- Jo mer pensum jeg har lest, jo mer har jeg hatt lyst til å lese, mye vil ha mer!
- Lettere å knytte teori og praksis, man får tid til å sette seg inn i en del av fagstoffet.
- Synes det er en fin måte å få innblikk i teorien på.

Å se elevene....

- Jeg har lært at [å se eleven] er vanskelig, men ekstremt nyttig for å gi hver elev den tilpassa opplæringa de fortjener
- Jeg har blitt mer bevisst på hvor mye elever i 1. klasse kan, og hvor viktig det er å følge dem opp på dette stadiet
- Oppdraget har gjort meg mer reflektert overfor elevene, og gitt meg større innsikt i hvordan en elev tenker.

- Jeg har lært og vil forhåpentligvis lære mye mer om barns tallbegrep og fremgangsmåte
- [Om arbeidet med fagteksten]: Fokuseret og målrettet og med en videre hensikt med empirien. Viser at det er relevant, og burde gjøre oss vare på viktigheten av å se hver enkelt. Berikende!

- Det jeg har lagt merke til, er hvordan [noen, satt inn etterpå] elever blomstrer når en tar seg tid til å sette seg ned med dem og hjelpe/snakke om det de har gjort.

Jeg visste ikke at det var jobben min som praksislærer –

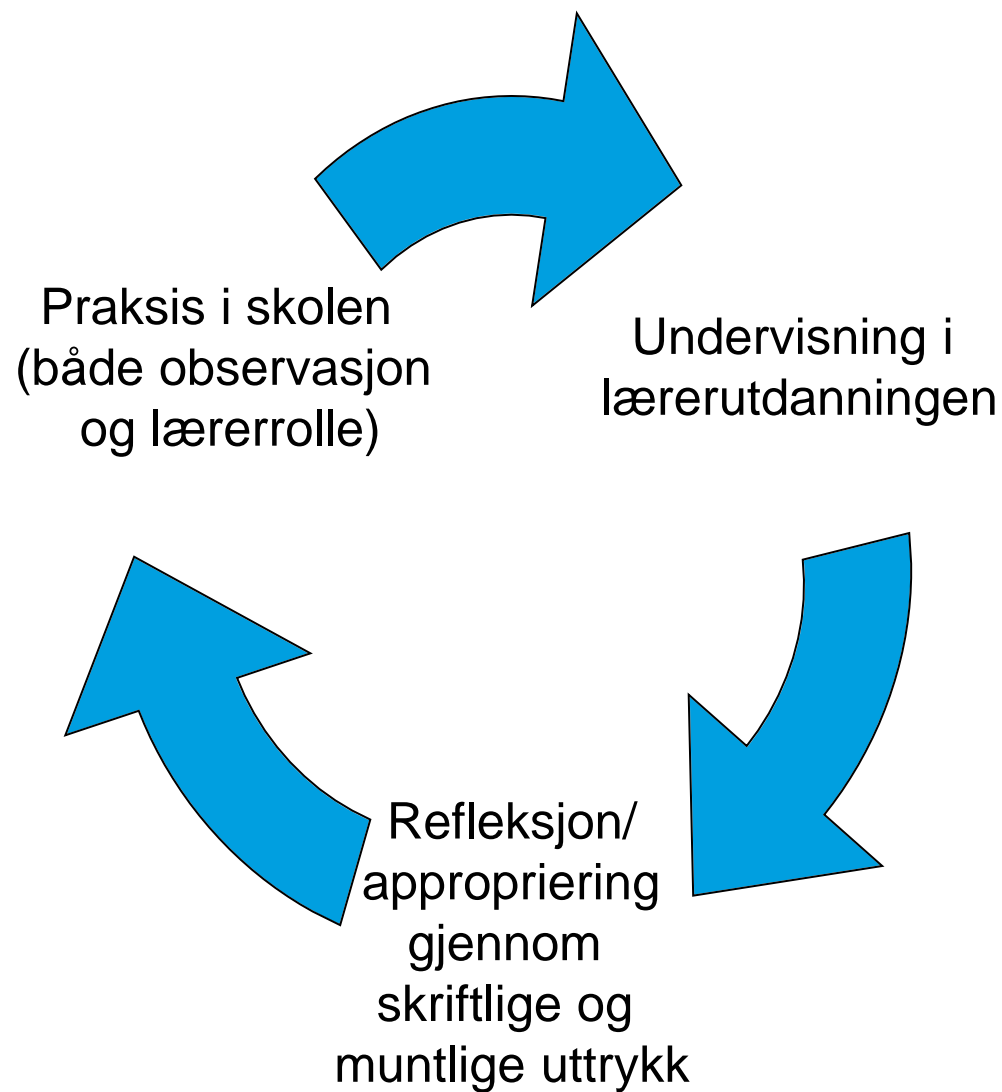
- Jeg synes det er mange vurderinger i bitene om lesing og skriving som jeg kan ta med meg videre i arbeidet med eleven.
- Lærte mye om eleven – ikke alltid tiden strekker til i store elevgrupper
- Ikke alltid like enkelt å få fatt i den enkelte elevs strategier og hvordan de tenker og resonnerer i store elevgrupper
- Hjelper meg i arbeidet videre med eleven
- Pga mine observasjoner visste jeg mye mer om henne enn praksislærer – det var interessant.
- Moro å gi læreren noen aha-opplevelser når jeg forteller henne hva jeg har sett

- Interessant å lese teorien
- **Jeg syns hoveddelen er meget lærerik for meg. Da tenker jeg både på teori, men også hvordan teorien brukes for å analysere elevens kunnskaper**
- Selv om det er dere faglærere som skal vurdere dette, tillater jeg meg å si at jeg syns det virker som det er gjort grundige drøftinger og analyser, og jeg synes det var interessant lesing.

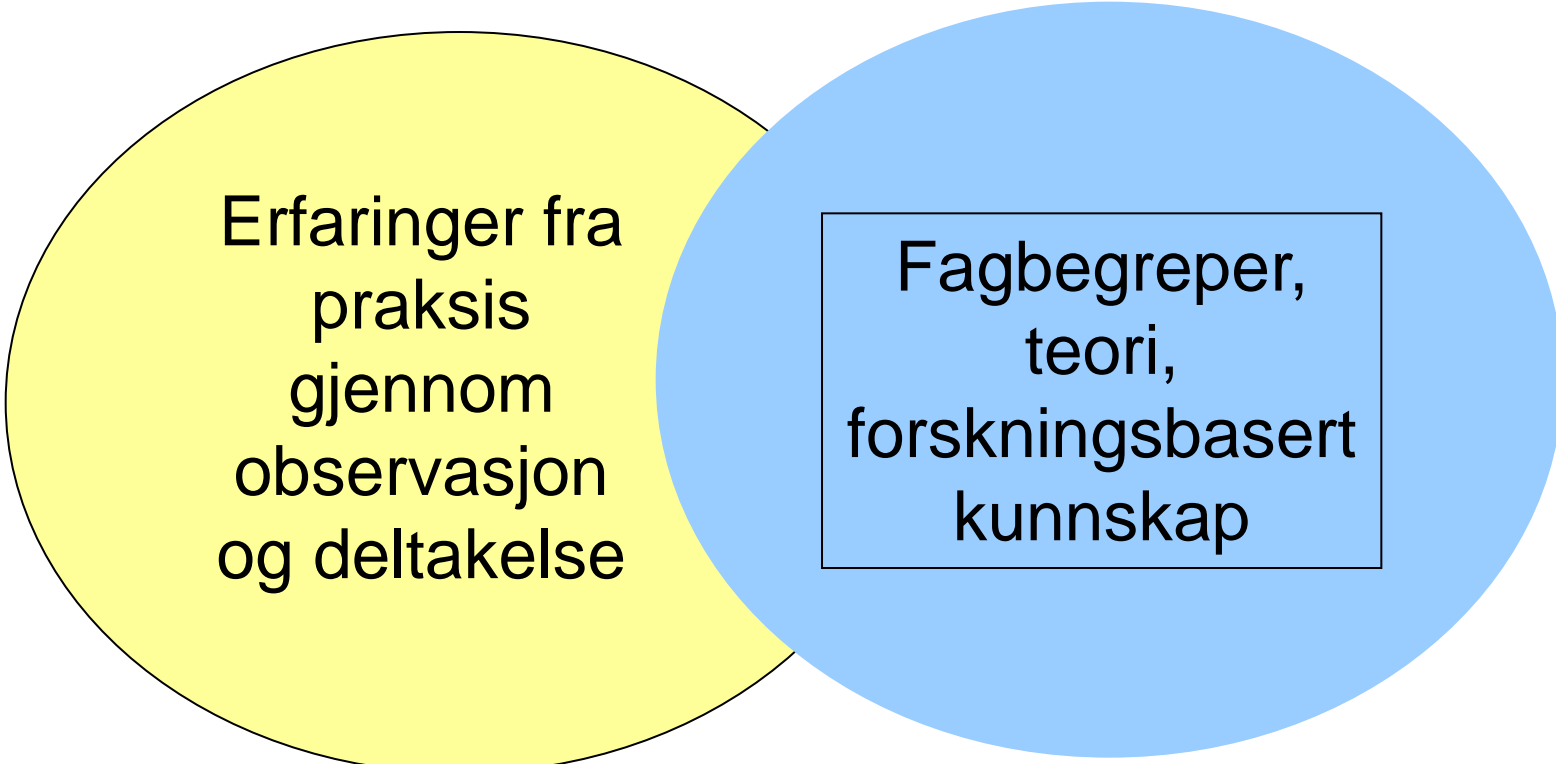
- Jeg tror studentene har gode erfaringer med det å observere en elev så grundig. Det gir dem gode muligheter til å bruke/reflektere over teorien de har fra HiST i praksis. Når de underviser en hel gruppe blir det ikke samme detaljerte fokus. Den erfaringen du gjør deg med en elev kan generaliseres til andre elever. Jeg tror at denne erfaringen vil gi studentene et bedre grunnlag for senere undervisning.

(Praksislærer)

Et samspill mellom teori og praksis

Erfaringer fra
praksis
gjennom
observasjon
og deltakelse

Fagbegreper,
teori,
forskningsbasert
kunnskap

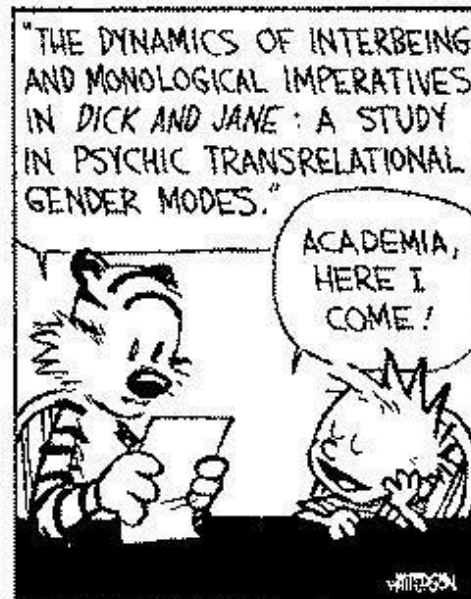
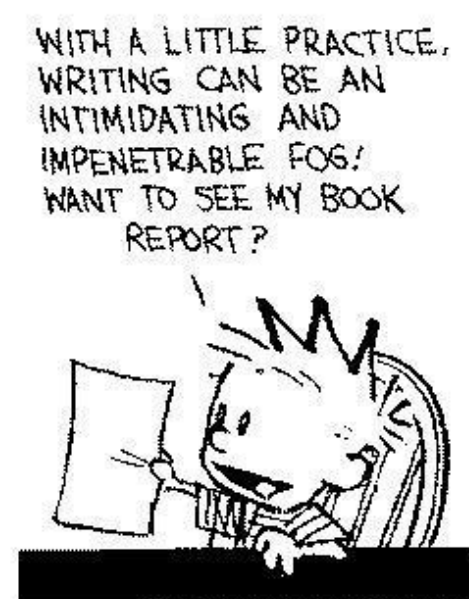
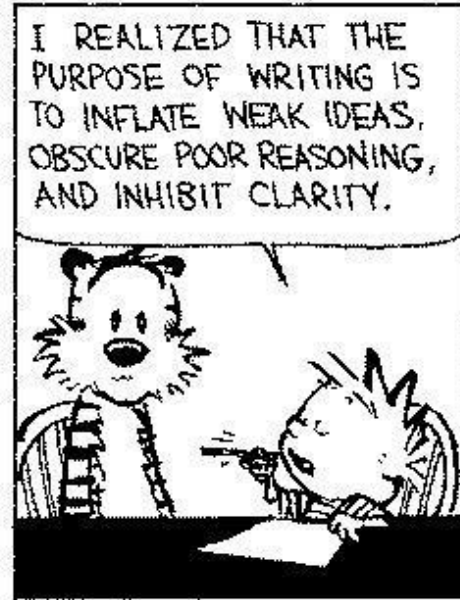
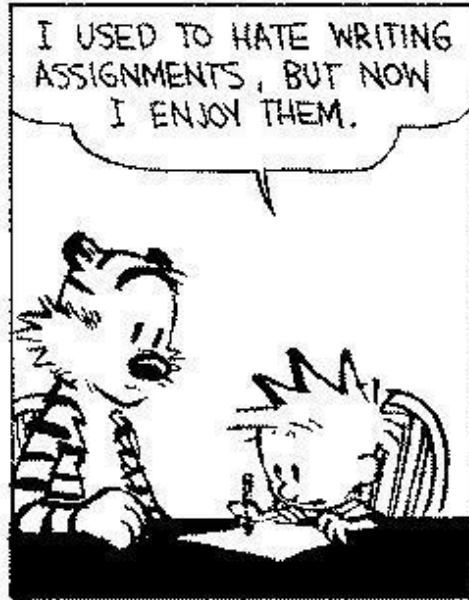
Et gjensidig samspill mellom praksis og teori

- Studentene er avhengige av *presise og detaljerte observasjoner* for å kunne ta i bruk teorien og aktuelle fagbegreper.
 - Studentene er avhengig av *teori om lesing og leseopplæring* for å vite hva de skal se etter hos de enkelte elevene.
- ”Jeg ser det jeg ser ut fra teorien jeg har lest.”

En forutsetning:
Å komme tett innpå elevene!

Noen overordna dimensjoner

- Erfaring og opplevelse som grunnlag for kunnskapsutvikling
 - og *bearbeiding* av erfaringer og opplevelser (Dewey)
- Skrivning som kunnskapsutvikling
 - utforskende skrivning (Elbow)
 - klargjøringsprosess med tanke på faglig sammenheng, normer, teori og terminologi (Hoel)
- Et vitenskapsteoretisk blikk
 - *beskrive – forklare – forstå*

Når teori og praksis smelter sammen.....

På vegne av hele gruppa i FiGO

Takk for oppmerksomheten!

Kunnskapen du trenger